

on-line > www.vulkani.rs
mail to > office@vulkani.rs

Naziv originala:
Kate Furnivall
THE CONCUBINE'S SECRET

Copyright © 2009 by Kate Furnivall
Translation Copyright © 2013 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-00070-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

PLAMEN ISTOKA

Kejt Fernival

Prevela Jelena Nikolić

Izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2013.

Zahvalnice

Veliko hvala Džoani Dickinson i svima u britanskom *Litl, Braunu* za osećajnu uredničku podršku i elegantan umetnički rad. Posebno Emi Stouks za obraćanje pažnje na detalje rukopisa i Ketrin Dankan što me je izvela napolje među moje čitaoce.

Posebno hvala mom agentu Terezi Kris što je uvek bila uz mene i znala kada da sluša, ili ohrabruje, ili maltretira – u zavisnosti od toga šta je meni u datom trenutku trebalo.

Mnogo se zahvaljujem i Eleni Šifrinnoj na požrtvovanom istraživanju u Moskvi i pomoći oko ruskog jezika.

Na kraju, ljubav i zahvalnost dugujem Normanu za sve ostalo.

Za Edvarda i Ričarda

Liz i En
S ljubavlju

RUSIJA
1930.

Lidija Ivanova nije mogla da spava. Sićušni pacovi su joj glodali po mozgu. Još otkako je stigla u sovjetsku Rusiju, noći su bile teške, a u dugim, mračnim satima izgledalo je kao da joj ti oštri žuti zubi glođu kroz lobanju. Ponekad je mogla da ih namiriše. Što je još gore, ponekad je mogla da ih čuje. *Gloc, gloc, gloc.*

Ljutila se na sebe što ih sluša. Sa sedamnaest godina trebalo bi da je pametnija. Uspravila se u uzanom krevetu i provukla prste kroz zamršenu kosu da se oslobodi te buke, pa makar izvukla nekog pacova za rep. Morala je da ostane pribrana. Ali noći nikada nisu bile tihe u ovom hotelu, jednom od onih iz Staljinove nove vrste betonskih kokošinjaca u kojima nije mogla da održi pravac. Stalno se gubila u njemu i to ju je plašilo. Nije smela dozvoliti da se izgubi. Čvrsto je pritisnula bradu na grudni i zatvorila oči, pokušavajući da nađe ono svetlo, toplo mesto koje je čuvala unutra, ali večeras joj to nije polazilo za rukom. Hrkanje je dopiralo iz susedne sobe, a neki par se svađao malo dalje niz hodnik.

Lidija je sada nestrpljivo čekala jutro. Pala je u iskušenje da napusti krevet i šetka se gore-dole po tom deliću poda u svojoj sobi, nestrpljiva da se probije do sledećeg stepenika. Ali učila je da se kontroliše, da potisne svoj instinkt da se hvata ukoštac sa svakim danom. Ne bi li ispunila to gluvo doba, otkopčala je pojas za novac koji joj beše oko struka čak i preko noći. Bio je topao i mekan na dodir. Prvo je iz njega izvadila svoj ruski pasoš. Na kapavom žutom svetlu koje se ulivalo kroz prozor sa gasne lampe napolju, izgledao je dovoljno pravi. Ali bio je krivotvoren. Bio je dobar i koštao ju je više nego što je mogla da priušti, ali svaki put kad je morala da ga preda na pregled, srce bi joj se zgrčilo u grudima.

Kejt Fernival

Potom je izvadila svoj britanski pasoš i prstom prešla preko ispućenog lava na njemu. Bilo je ironije u tome. Ovaj je stvarno bio pravi, zbog njenog očuha Engleza, ali i još opasniji po nju od onog ruskog. Držala ga je dobro skrivenog u pojasu za novac, među rubljama, jer su sve strance, dovoljno lude da kroče na crno tlo sovjetske Rusije, ovde u najboljem slučaju posmatrali kao jastrebove, a u najgorem ispitivali i zatvarali.

Na kraju je izvadila svežanj novčanica u rubljama i pomislila da ih ponovo prebroji, ali oduprla se tom izazovu. Umesto toga, odmerila ih je u ruci. Svežanj je bivao sve lakši. Ispustila je neki tihi zvuk, skoro režanje, i pomislila šta bi bilo ako bi se istrošile. Brzo je gurnula sve nazad u pojas za pare i čvrsto ga zakopčala, kao da zakopčava svoj strah.

Ruka joj nagonski kliznu do trake oko vrata i amajlije koja je visila na njoj. Bio je to zmaj od kvarca. Moćan kineski simbol, ružičast kao ruža, gnezdio joj se uz telo. Obuhvatila ga je prstima.

„Čang Anlo“, prošaputala je.

Usne joj se izviše u osmeh, dok je gledala kako joj pred očima izranja ono vedro, toplo mesto. Zatvorila je oči i potrčala – letela je preko leda i snega, osećala kako jutarnje sunce pruža svoje zlatne prste da joj pomiluje kožu, prsti na nogama joj odjednom bosu u mekom, lepljivom pesku, a pored svetlucave površine vode neka prilika...

Vrata se zalupiše i taj prizor izmaknu Lidiji iz domašaja. *Čort!* Nebo napolju još uvek beše mračno i gusto kao njene sopstvene tajne, ali bilo joj je dosta čekanja i iskotrljala se iz kreveta. Navukla je dugački, smeđi kaput koji je koristila umesto kućne haljine i bosonoga otapkala niz hodnik do zajedničkog kupatila. Zevajući, gurnula je vrata da se otvore i iznenadila se što su svetla na plafonu već upaljena. Neko je stajao za jednim od umivaonika.

Prostorija je smrdela na neku čudnu mešavinu lavande, sredstva za dezinfekciju i slojeva nečeg još neprijatnijeg ispod svega toga. Ali Lidija se nije žalila, pošto je osetila i gore smradove. Mnogo gore. Ovo je bilo bolje od mnogih zajedničkih kupatila po kojima se povlačila u poslednje vreme. Zidovi su sve do tavanice bili prekriveni belim pločicama, a pod prošaranim crnim, dok su tri umivaonika bila poređana uz jedan zid. Da, jedan je bio okrnjen, a na drugom je nedostajao čep, verovatno je ukraden, ali sve je bilo čisto, uključujući i ogledalo iznad umivaonika. Vrata visokog ormara u ćošku stajala su poluotvorena i otkrivala mokru metlu, kantu i bocu sredstva za dezinfekciju. Očigledno čistačica je poranila.

Začešljavajući svoju neposlušnu kosu, Lidija se uputi prema jednoj od tri kabine i samo sa površnim zanimanjem baci pogled na priliku pored umivaonika. Smesta se zaledila. Drugi posetilac prostorije beše žena

tridesetih godina. Prosečne visine, vitka, u vunenoj kućnoj haljini boje vina, sa otmenim kestenjastozlatnim papučicama na nogama. Debela burma na njenom prstu kao da beše previše teška za njene krhke ruke. Ali Lidija nije videla ništa od toga, već samo vrtlog tamne svilenkaste kose, smotane u nemarnu punđu na potiljku. Uzan vrat, dug i nežan.

U zaslepljujućem času, Lidija poverova da je to njena majka. Vratila se iz mrtvih. Valentina, došla da se pridruži potrazi za svojim nestalim mužem, Jensom Frisom.

Ubod bola pod rebrima trgnu je nazad u stvarnost i ona se iznenada okrenu, požuri u prvu kabinu, zaključa vrata i sede. Nije to bila Valentina, naravno da nije. Razum joj je govorio da ne može biti. Samo neko sličnih godina i slične kose. I taj vrat. Taj isti mlečnobeli ranjivi vrat.

Lidija odmahnu glavom i snažno zatrepta. Valentina je bila mrtva. Umrla je u Kini prošle godine – zašto joj je onda um priređivao ovakve trikove? Njena majka je bila žrtva ručne bombe namenjene nekom drugom; bila je samo prelepi slučajni prolaznik. Lidija je držala njeno razneseno i beživotno telo u svom naručju. Pa otkud onda ovo? Ova iznenadna konfuzija? Stavila je ruku preko usta da zadrži vrisak koji joj se kotrljao po grlu.

Pojma nije imala koliko dugo je ostala u toj zagušljivoj maloj kabini, ali delovalo je kao večnost. Naposletku je zaključala vrata, otišla do jednog od preostalih umivaonika, oprala ruke i poprskala se hladnom vodom po licu. Obrazi su joj goreli. Pored nje, na Lidijino zaprepašćenje, ona žena je i dalje prala ruke. Lidija je izbegavala da gleda u dugačko ogledalo iznad umivaonika, jer nije želela da vidi ni sopstveno lice, a kamoli lice te druge žene. Ali njene oči su privlačili pokreti koje je žena izvodila pored nje. Bili su u stanju da hipnotišu.

Čvrstim, ritmičnim potezima povlačila je drvenu četku za nokte niz ruke od lakta do vrhova prstiju, iznova i iznova. Glatko i bez žurbe, ali neumoljivo. Polako je okretala ruke kako bi joj sapunjave čekinje izuljale meke podlaktice, pa kožu odozgo, prvo jedno pa drugo. A zatim nazad na prvo. Snažnim, strogim zamazima. Lidija nije mogla da se natera da skrene pogled. Žena je koristila sapun od lavande od koga je zamirisao vazduh, a voda u umivaoniku penila se od mehurića. Dakle, nije ruski sapun, to je sigurno. Mehuriće je bilo skoro nemoguće napraviti sa onim masnim sovjetskim namenskim sapunom. Verovatno je francuski, iz jedne od onih radnji otvorenih samo za elitu Komunističke partije. Na nekoliko mehurića blistale su sitne tačkice crvenila. Koža joj je izgledala odrano.

Kejt Fernival

Ne dižući pogled sa svog posla, žena upita: „Jesi li dobro?“

Glas joj beše potpuno miran, sasvim sabran, i iznenadio je Lidiju.

„Da“, reče Lidija.

„Dugo si bila tamo.“

„Jesam li?“

„Jesi li plakala?“

„Ne.“

Žena uroni celu podlakticu u umivaonik, pusti sapunicu da se uskovitla preko nje i promumla jedno dugo, otegnuto: „Aah!“

Lidija nije bila sigurna da li je to od bola ili zadovoljstva. Žena baci pogled u njenom pravcu i po prvi put Lidija joj je videla oči. Bile su tamnosmeđe, upale i nimalo nalik na Valentinine. Imala je bledu kožu, kao da je ceo život proživela u zatvorenom.

„Nemoj da buljiš“, reče žena oštrim tonom.

Lidija zatrepta i ustuknu, leđima se oslonivši na umivaonik. „Svi mi radimo neke stvari“, rekla je i presavila kaput čvršće preko grudi. U prostoriji je bilo hladno. „Mislim, da bismo se osećali bolje.“

„Poput zatvaranja u klozet?“

„Ne. Ne to.“

„Dakle“, one radoznale oči ponovo skliznuše na Lidiju, „šta jedna mlada devojka poput tebe radi da bi se osećala bolje?“

„Ja kradem.“ Lidija nije nameravala to da kaže. Zgrozila se što su joj se iskrale te reči. To je imalo neke veze sa ovim nestvarnim jutarnjim satom.

Jedna tamna izvijena obrva se podiže. „Zašto?“

Lidija slegnu ramenima. Bilo je prekasno da se reči povuku. „Kao što obično biva. Majka i ja bile smo siromašne, pa nam je bio potreban novac.“

„A sada?“

Lidija još jednom slegnu ramenima; njen brat je uvek isticao kako taj gest doprinosi da izgleda nepromišljeno. Je li bio u pravu? Da li je stvarno tako? Zamišljeno je zurila u one uredne kestenjaste papuče.

„To je prešlo u naviku“, upita žena.

„Tako nešto, pretpostavljam.“ Podigla je pogled i zatekla ženu kako je prodorno posmatra, videvši kako njen pogled samosvesno klizi sa Lidijinih glatkih blelih ruku na njene, izgrebane. U odrazu u ogledalu, ugledala je neko kolebanje duboko u tim tamnim očima, kao da se negde otvorila neka pukotina. Lidija joj se osmehnu. U ovaj nezemaljski jutarnji čas normalna pravila ponašanja nisu baš važila. Žena uzvratila osmeh, podiže ruku iz vode i pokazala prema otmenoj kožnoj torbi na prozorskoj dasci.

Plamen istoka

„Slobodno kradi od mene, ako će to pomoći“, ponudila je.

„Ne dovodite me u iskušenje“, nasmeši se Lidija.

Žena se nasmeja i posegnu za prastarim belim peškirom koji joj beše u pripravnosti, prebačen preko ramena, ali, dok je to činila, prejako ga je povukla i on se skotrljao na pod. Lidija je posmatrala kako se to blede lice grči u panici.

„U redu je“, brzo je umirila ženu i sagnula se da ga podigne. „Pod je čist. Upravo je opran.“

„Znam. Ja sam ga oprala. Ja sam sve oprala.“

Lidija progovori umirujućim tonom, istim koji je koristila sa svojim ljubimcem, zecom, kad je bio nervozan. „Ne brinite, nema nikakve štete. Možete upotrebiti drugu stranu peškira, onu koja nije dotakla pod.“

„Ne!“

„Eno hotelskog peškira tamo na zidu.“

„Ne, ne mogu da diram tu... stvar.“ Izgovorila je tu poslednju reč kao da je prekrivena slinom.

„Imate li drugi?“

Žena uzdahnu. Klimnula je glavom i pokazala na svoju torbu. Lidija je smesta otišla do nje, izvadila neki mali papirni paket iz dubine i otvorila ga otkrivši još jedan prastari kvadrat beline. Ispružila ga je prema ženi, a da nigde nije dodirнула tkaninu, ali držala se podalje od nje za dobru dužinu ruke. Znala je da bi sve bliže od toga bilo suviše blizu. Za obe.

„Hvala. *Spasiba*.“ Potapkala je ruke sa kojih je kapalo, pedantno brišući svaku tačkicu, a Lidija je primetila tanke crvene pukotine na koži.

„Trebalo da stavite kremu na njih“, rekla je bezizražajno.

„Imam rukavice.“

Žena je otišla do kožne torbe i, samo kažiprstom i palcem, pažljivo izvadila par dugačkih belih pamučnih rukavica. Zavukla je ruke u njih i ispustila nežan uzdah olakšanja.

„Bolje?“, upita Lidija.

„Mnogo.“

„Dobro. Onda ću reći laku noć.“ Krenula je prema vratima.

„Do *svidanija*. Zbogom i... hvala ti.“ Lidija je otvarala vrata kad žena tiho upita: „Kako se zoveš?“

„Lidija. A vi?“

„Antonina.“

„Naspavajte se malo, drugarice.“

Polako, ženina glava poče da se pomera s jedne na drugu stranu. „*Njet*, nemam ja vremena za spavanje. Vidiš...“ Načas nastupi tišina, a

Kejt Fernival

potom je promrmljala: „Ja sam supruga komandanta logora, tako da...“ Reči su ponovo stale. Sa nesigurnom grimasom zagledala se u one čiste bele rukavice.

U toj tišini Lidija prošaputa: „Logor? Mislite na zatvorski logor Trovick?“ „Da.“

Lidija se stresla. Nije mogla da se obuzda. Naglo izađe iz kupatila. Ali, dok su se vrata za njom zatvarala, čula je kako iz slavina opet počinje da teče voda.

2

Ni te večeri ništa se nije promenilo. Isti onaj zbunjajući hotel, isti oni ljudi što kukaju zbog hladnoće, a u stvari samo žele da se požale na nedostatak pouzdanog sistema železnice. Svi čekaju isti voz koji nikako ne dolazi. Lidiju su stopala bolela od stajanja na smrznutom peronu stanice celog dana, ali sada je to izbila iz glave. Bilo je vreme da se koncentriše.

U srcu hotela smrdeo je bar. Bazdio je kao obor za kamile, jer je danas bila dostava đubreta za loženje vatre. Bilo je to veliko rasklimatano mesto, prepuno očiju zamagljenih votkom i sa previše pohlepe. Lidija je sporo udahnula i pažljivo posmatrala. Osećala je kako pohlepa treperi u vazduhu oko nje, puži kao kakva živa stvar, od jednog čoveka do drugog, šunja im se kroz usta i nozdrve dole do njihovih praznih stomaka i skorelih pluća. Morala da odredi pravi trenutak. Taman pravi. Ili će Lavu Popkovu ruka biti polomljena.

Novac se gurao u šake. Muškarci su vikali po prostoriji kroz koju su se uzdizale spirale dima, pa vazduh beše siv i gust poput zečjeg krzna. U jednom čošku neki zaboravljeni pas izvijao se napred do granice svog bodljikavog lanca, koji mu je gušio lavež. Njegov suvonjavi grudni koš dizao se i spuštao od uzbuđenja.

Sve oči bile su usredsređene na borbu koja se odvijala za centralnim stolom. Stolice behu grubo odgurnute u stranu. Ljudi su se gurali da pronađu neko mesto blizu, dovoljno blizu da vide kako izbija znoj i vijugaju vene, poput zmija pod kožom. Dva muškarca sedela su jedan preko puta drugog. Veliki muškarci. Muškarci koji su izgledali kao da iz rasonode lasicama odgrizaju glave. Crte lica, dobrano zarasle u bradu, behu im izobličene od napora, a masni crni povež preko oka jednoga od njih pomerio

se s mesta, otkrivajući udubljenu, izvitoperenu rupu boje prezrelih šljiva. Masivne podlaktice im behu ukrštene u borbi.

Obaranje ruku beše zamisao Lava Popkova. Lidija je isprva mrzela tu ideju. A opet, na neki čudan i podmukao način, istovremeno ju je i volela. Mržnja. Ljubav. Slegnula je ramenima. Tanka je linija između njih.

„Sišao si s tog svog ludog kozačkog uma!“, odgovorila je kad je on saopštio taj predlog. Upravo beše progutao pola krčaga loše votke.

„Njet.“

„Šta ako izgubiš? Treba nam svaka rublja od novca koji nam je preostao.“

„Ha!“ Popkov je vrteo velikom, čupavom, medveđom glavom. „Vidi, mala Lidija.“ Zavrnuo je rukav svoje prljave košulje, uhvatio njenu ruku u svoju šapu i stavio joj prste na svoje masivne bicepse. Nije delovalo kao da je to deo ljudske anatomije. Više kao neka zimska klada koja se zagrevala ispred vatre. Videla ga je kako njome lomi čoveku lice.

„Popkove“, prošaputala je, „ti si đavo.“

„Znam.“ Njegovi beli zubi blesnuli su na nju iznad one crne brade i njih dvoje se zajedno nasmejaše.

Sad je na brzinu bacila pogled gore, na odmorište galerije iznad njih. Vijugala je oko dve strane prostorije i vodila do hodnika sa kutijama za cipele koje je hotel odlučio da zove spavaćim sobama. Neki visok lik beše gore, nagnut napred i na oprezu, zabljen u ološ pod sobom, oslanjajući se rukama na ogradu, spojenih palčeva, kao da ne može da podnese da njegova koža dotakne njenu prljavu površinu.

Aleksej Serov. Njen polubrat.

Delili su istog oca, ako se to može nazvati deljenjem. U šta je Lidija sumnjala.

Smeđa kosa beše mu zalizana od lica, ističući arogantno čelo nasleđeno od njegove majke, ruske aristokratkinje, grofice Serove. Ali njegove prodorne zelene oči poticale su upravo od tog oca, Vikinga, kojeg se Lidija tek nejasno sećala. Jens Fris im se zvao otac, a to dansko prezime nije nosilo nijedno od njih dvoje. Jens je do 1917. radio kao inženjer za poslednjeg cara Rusije, Nikolaja Drugog, a sada, više nego dvanaest godina kasnije, on beše razlog što su ona i Aleksej proveli mesece putujući sa sve neobuzdanim Popkovom, celim putem kroz planine Kine do ove zabačene polumrtve rupe u Rusiji.

Neki povik vrati joj pažnju tamo gde je i trebalo da bude, a u mladom stomaku joj se sve uzburka od iznenadnog treptaja panike. Popkov je gubio. Nije se samo pretvarao da gubi. Stvarno je gubio.

Kejt Fernival

Bilo joj je muka. Novčići su se slivali u prljavu zelenu maramu na šanku gde se su primale opklade, a sve su bile protiv Popkova. To je bilo upravo ono što su njih dvoje i planirali, ali ona mu je prekasno dala signal da počne da uzvraća. Crne dlake na njegovoj snažnoj podlaktici bile su samo za širinu šake udaljene od površine stola dok ga je protivnik pritiskao nadole, a napeti mišić počinjao da se trza i trese.

Ne, Popkove, ne.

Prokletstvo, kako li je mogla tako da zakasni? Znala je da će on pre gledati kako mu se ruka lomi nego dozvoliti da se sruši u porazu.

„Proklet bio, Popkove“, povikala je iz sveg glasa, „jesi ti neka *babuška* ili šta si? Unesi malo napora u to, hoćeš li?“

Videla je kako mu sevaju zubi, a ramena se šire. Pesnica mu se podiže za jedan delić, mada nikako nije skretao ono svoje zdravo oko sa protivnikovog lica.

„Gotov je on!“, viknu neko.

„Da, večeras ću se ja lepo napiti.“ Promukli smeh.

„Dovrši posao. Imaš ga...“

Znoj je kapao na isflekanu sto, a pas u čošku je lajao u ritmu njihovih ubrzanih otkucaja srca dok ga neko nije udario. Lidija se laktovima progurala kroz gomilu telesa da stane tačno iza Popkova, očajnički trljajući svoju desnu podlakticu kao da bi time mogla utrljati novi život u Popkovljevi mišić koji se cepao.

Nije ga mogla pustiti da izgubi. Nije mogla.

Dođavola i pare.

Gore na odmorištu Aleksej Serov zapali crnu indijsku cigaru i baci istrošenu šibicu dole na one koji piju ispod.

Ta devojka je nemoguća. Zar nije videla šta radi?

Zažmirio je pred koprenom dima koja mu je visila oko kose i kože kao mrtvačev dah. Bilo je verovatno trideset muškaraca dole za šankom, uz šačicu žena u tamnoj otrcanoj odeći, teškim sivim suknjama i smeđim šalovima. To je jedna od stvari koje je najviše prezirao u ovoj novoj staljinističkoj Rusiji: tu njenu otrcanost. Gradovi nalik jedan drugom. Depresivan sivi beton, siva odeća i siva lica, tupe oči koje su sa vas klizile prema sivim senkama i ustima koja su ostajala čvrsto zatvorena. Nedostajale su mu žive boje Kine, isto kao što su mu nedostajale njene strmoglavne linije krovova i živahne ptice pevačice.

Ispostavljalo se da je Lidija teža za saradnju nego što je očekivao. Kad ju je poseo da joj objasni ovdašnje opasnosti, samo se smejala tim svojim opuštenim smehom, zabacivala svoju vatrenu kosu na njega i uveravala ga, širom otvorenih očiju, da je, iako ima samo sedamnaest godina, i pre živela sa opasnošću i da zna kako da se nosi s tim.

„Ali ovo je drugačija opasnost“, objašnjavao joj je strpljivo. „Ona je svuda. U vazduhu koji dišeš, u hlebu koji jedeš i u jastuku koji ti leži pod glavom noću. Ovo je Rusija Josifa Staljina. Hiljadu devetsto trideseta je. Niko nije bezbedan.“

„*Davaj, davaj, davaj!* Hajde, hajde, hajde!“

Kockari za šankom su ponavljali te reči, a Alekseju je to zvučalo tu-roбно kao blejanje ovaca. Lokalci su stavili svoje sitne kopejke na svog čoveka i sad su se okupili oko njih dvojice, ukleštenih intimno poput para u žaru seksualnog zanosa, otvorenih usta, sa srebrnim nitima pljuvačke među usnama. Samo je jedan drhtaj delio Popkovljevu ruku od stola. Nije mogao da se provuče ni prokleti nož između njih. Aleksej oseti kako mu srce ubrzava, i to kad se Lidija nagnula prema kozaku i prošaputala mu nešto na uvo. Ona beše sitna, vitka figura među gomilom širokih crnpurastih lica i odebljelih strukova, ali njena kosa se isticala poput vatre na tom slabom svetlu, kad se približila onim masnim crnim kovrdžama i tu ostala.

Trajalo je samo tren. Ne više. Zatim je masivna ruka počela da se diže, da tera drugu ruku unazad, šapat po šapat, dok gomila nije počela da urla u očajanju. Čovek koji je bio odatle seovao je svojim širokim, ravnim nozdrama i urlao neki borbeni uzvik, ali to mu nije pomoglo. Popkovljeva ruka bila je nezaustavljiva.

Šta li mu je to kog đavola govorila?

Konačni urlik Popkova i bitka je završena, doveo je mesnatu pesnicu svog protivnika do površine. Od siline udarca sto je zaškripao kao da ga boli. Aleksej se odgurnu od ograde, okrenu i pođe u svoju sobu, ali ne pre nego što je video da Lidija baca pogled u njegovom pravcu. Njene krupne žutosmeđe oči bile su ozarene svetlom pobeđe.

Aleksej se ležerno nasloni leđima na zatvorena vrata Lidijine sobe i osvrnu se okolo po tom tesnom prostoru. Ništa bolje od ćelije. Uzani krevet, drvena stolica i metalna kuka na poledini vrata. To je bilo to. Morao je da prizna, nikad se nije žalila na uslove, ma koliko da su loši.

Napolju je bio mrak, vetar je zveckao po gomili labavih pločica na krovu, a gola sijalica odozgo svako malo je treperila. U Rusiji, naučio je

Kejt Fernival

Aleksej, nikada ništa ne uzimaš zdravo za gotovo. Ceniš sve. Jer nikad ne znaš kad će sve to da nestane. Možda imaš struje danas, ali sutra bi mogla da iščezne. Cevi za grejanje tresle su se i podrhtavale kao tramvaji na Nevskom, jednog dana razvođeci topli vazduh vreline, a već sledećeg bi ležale tihe i hladne. Isto tako i vozovi. Kada će stići sledeći? Sutra? Sledeće nedelje? Čak sledećeg meseca? Za putovanje bilo kuda preko ove velike i neumoljive zemlje moraš imati strpljenje Lenjina u onom njegovom prokletom mauzoleju.

„Nemoj da gundáš.“

Aleksej baci pogled na Lidiju. „Ne gundám. Čak i ne govorim.“

„Ali ja te čujem. U tvojoj glavi. Kako gundáš.“

„Zašto bih gundáo, Lidija? Reci mi zašto.“

Zabacila je kosu unazad, podigla glavu i bacila oštar pogled na njega. Time bi ga uvek zatekla nesprennog, pa mu se nekad činilo da može da vidi šta mu je u glavi. Sedela je na krevetu prekrštenih nogu, sa tankim ogrtačem preko ramena i kvadratom zelenog materijala među kolenima. Vredno je prstima brojala svoje dobitke u malim hrpama.

„Zato što se ljutiš na mene zbog rvanja.“ Lidija je zamišljeno proučavala novac. „To ništa ne škodi, Alekseju. Nije da kradem.“

Odbio je da zagriže taj mamac. O njenim lopovskim aktivnostima, krađama novčanika i satova onako kao što lisica krade piliće, trenutno nije želeo da raspravlja.

„Ne“, rekao je, „ali uzela si nešto od onih dole i oni ti za to neće zahvaljivati.“

Lidija slegnu svojim mršavim ramenima i vrati se svojim minijaturnim kulama od novčića. „Uzela sam im novac, jer su izgubili.“

„Nije novac.“

„Kako to misliš?“

„Njihov ponos. Oduzela si im njihov ponos, a onda si im to natrljala na nos tako što si im ispraznila džepove.“

Njen pogled se čvrsto držao na novcu. „Pošteno je osvojen.“

„Pošteno osvojen“, ponovio je on. „Pošteno osvojen.“ Ljutito je odmahnuo glavom, ali nije poverio ton – namerno je vagao reči. „Nije u tome stvar, Lidija.“

Vrtela je jedan od novčića među prstima i uputila mu je još jedan kraćak pogled. „Pa šta hoćeš da kažeš?“

„Oni te neće zaboraviti.“

Tračak osmeha dotakao je njene pune usne. „Pa?“

Plamen istoka

„Pa kad bilo ko dođe da se raspituje, ljudi odavde će se sa zadovoljstvom priseliti svakog detalja u vezi s tobom. Ne samo boje tvoje kose ili koliko si votki sasula u Popkova, ili tvog imena, ili tvojih godina, ili imena tvojih pratilaca. Ne, Lidija. Pažljivo će pamtiti i brojeve na tvom pasošu i na tvojoj putnoj dozvoli, pa čak i koja vozna karta ti je skrivena za pojasom.“

Ona razrogači oči i rumenilo poče da joj se prikrađa uz obraze. „Zašto bi se iko mučio da pamti sve to? I ko će doći da se raspituje?“ Odjednom se njene mrkožute oči unervoziše. „Ko, Alekseju?“

On se odmaknu od vrata i u samo jednom polukoraku stiže do kreveta, pa sede pored nje. Madrac je bio tvrd kao kamen, a tri hrpe novčića blago su se zatresle u njenom krilu.

Počastila ga je iznenađenim osmehom, ali pogled joj beše oprezan. „Šta?“

On se nagnuo blizu, toliko blizu da je mogao čuti tihi šapat škljocanja zuba iza glatke linije njenog obraza. „Kao prvo, ne diži glas. Ovi zidovi su tanki kao papir. To nije samo da bi se uštedelo na materijalu, projektovani su da budu takvi.“ Glas mu je jedva kapao na njeno uvo. „Tako da svako može da prisluškuje sve druge. Komšija može da prijavi promrmljanu pri-
tuzbu na cenu hleba ili na nesposobni sistem železnice.“

Opet ga je onako direktno pogledala i tako dramatično prevrnula očima da se skoro naglas nasmejao, ali prigušio je smeh mrštenjem.

„Prokletstvo, poslušaj me, Lidija.“

Uzela ga je za šaku, podigla jednu od gomilica u svome krilu i spustila mu dvadeset novčića na dlan.

„Ne želim tvoj novac“, protestovao je.

Ali ona je nežno obavila njegove prste oko te male hrpe, jedan po jedan.

„Zadrži ga“, prošaputala je. „Jednoga dana, možda će ti zatrebati.“

Zatim je okrenula lice prema njemu i poljubila ga u obraz. Usne su joj bile meke kao pero i tople na njegovoj koži. Grlo mu se steglo. Bilo je to prvi put da se između njih dogodio neki tako intiman gest. Sada su se poznavali osamnaest meseci, veći deo tog vremena nesvesni činjenice da su brat i sestra, a on je čak beše video i potpuno голу onog užasnog dana u šumi pored Đunčoa. Ali poljubac. Ne, to nikada.

Nespretno je ustao i protegao noge. Soba najednom postade pretesna i tiha izuzev hrkanja neke žene u susednoj sobi.

„Lidija, ja samo pokušavam da te zaštitim.“

„Znam.“

„Pa zašto je onda s tobom sve toliko...?“

„Teško?“

Kejt Fernival

„Da. Tako prokleta teško. Kao da ti se to više dopada.“

Slegnula je ramenima, a on ju je načas proučavao, tu grivu vatrene kose koju je odbijala da šiša, to delikatno srcoliko lice sa kožom bledom kao sveća i čvrstom bradom. Imala je sedamnaest godina, to je sve. Morao je da je natera da shvati, ali znao je da je odavno naučila da bude tvrdoglava, da bude dovoljno jaka i dovoljno teška da se nosi sa nevoljama u životu. Znao je to. Nešto u njemu želelo je da pruži ruku prema njoj, da je potapše po ramenu ili toj nepokornoj kosi, da je ohrabri. Ali bio je siguran da to kod nje ne bi naišlo na dobrodošlicu; gledala bi na to kao na sažaljenje.

Umesto toga, nežno je rekao: „Moramo da saradujemo, Lidija.“

Ali ona ga nije pogledala, niti odgovorila.

Sa usana joj se otelo samo neko slabašno mrmljanje i pogodilo ga kao kakav uklet i usamljen zvuk. Aleksej je video kako joj pogled nije fokusiran i kako joj se usne tiho mrdaju. Beše odlutala. Ponekad je to radila. Kad joj je svega bilo previše, ona bi nestala, ostavila ga i otplovila daleko u sopstveni privatni svet, negde u svojoj glavi, koji joj je donosio... šta? Radost? Utehu? Bekstvo od ove pohabane sobe i ovog pohabanog života?

Aleksej se ispravi. Mogao je da pogodi kuda je otišla. I s kim. Naglo je otvorio vrata da krene.

„Vidimo se sutra na stanici“, rekao je žustrim glasom.

Nema odgovora.

Izašao je i uz oštar škljocaj zatvorio vrata za sobom.

Aleksej izađe u mračni hodnik i ukopa se na mestu. Tik ispred Lidijinih vrata promolio se Lav Popkov, onaj njen ludi kozak. Aleksej i sam beše visok i nije bio naviknut da podiže pogled prema ljudima, ali Popkov je bio znatno viši, širokih grudi i loše volje poput bivola. Popkov nije uzmakao. Ukopao se u pohabane daske na podu, namerno Alekseju na putu, sa ogromnim rukama prekrštenim na grudima, tako da je delovalo kao da se širi sa svakim udahom. Žvakao je nešto gadno, od čega su mu zubi popimali boju stare kože.

„Sklanjaj mi se s puta“, tiho reče Aleksej.

„Ostavi je na miru.“

Aleksej ga pogleda dugim, hladnim pogledom. „Koga da ostavim na miru?“

„Ona je mlada.“

„Ona je opasna, jer je plahovita. Mora da nauči.“

„Ne od tebe.“

Plamen istoka

„Pustio si je da rizikuje večeras u onom baru.“

„*Njet.* Ti si opasnost. Ti, ne ona. Ti, sa svom tvojom otmenom pričom i tvojim aristokratskim ukočenim vratom. Kažem ti, svakim danom koji osvane u ovoj zemlji, *ti* si rizik za nas, a ne...“

„Ti si jedna budala bez mozga, Popkove.“

„Ja sam tu da je zaštitim.“

„Ti?“ Aleksej je razvukao tu jednu jedinu reč i polako, uvredljivo se osmehnuo na kozaka.

„*Da.*“ Popkovljeve crne kovrdže bile su nemirne kao i njegova narav i visile su preko hrapavog ožiljka koji mu je presecao čelo do poveza preko oka.

„*Da.*“ Popkov je to ispljunuo s još većom žestinom, dok mu je ponestajalo daha u smrdljivom šištanju. „Uplaši je“, režao je, „i iščupaću ti jebena jaja.“

Aleksej zažmiri. Tiho je progovorio. „Dirni me i zavrnuću ti dušnik pre nego što stigneš da otvoriš ta svoja neuka usta da tražiš pomoć. Sad mi reci šta ti je rekla.“

„Šta?“

„Reci mi, volovski mozgu, šta ti je rekla kad ste obarali ruke. Koje ti je to reči, kad si se davio, prošaputala na uvo pa da su te naterale da pronađeš snagu i pobediš?“

„Nikad nećeš saznati.“

Aleksej je spustio glas do jedva čujnog šapata. „Je li obećala da će spavati s tobom, je li to?“

Veliki čovek riknu.

Vrata se s treskom otvoriše. Zvuk razbijanja vrata o zid odjeknuo je niz sivi hodnik, skrećući pažnju obojici muškaraca sa njih dvojice na ženu koja je stajala na vratima do Lidijinih. Ruku čvrsto oslonjenih na kukove i široko razmaknutih stopala, očito nije bila svesna da joj je prugasta pamučna spavaćica otkopčana do struka i da omogućava intiman, iako delimičan, pogled na obline njenih bujnih grudi.

„Zavežite, magarci jedni što njačete!“ vikala je na njih. „Ja ovde pokušavam da spavam, a samo slušam dva vola koja su ukrstila rogove.“

Aleksej je gledao njena ravna stopala, sa nožnim noktima koji kao da su pravljeni od irvasovog roga, stomak koji joj opušteno visi pod noćnom košuljom, zamršenu kosu koja je možda nekad bila raskošno smeđa, ali sada poput prošlogodišnjeg sena. S naporom je odlučno držao pogled podalje od njenih grudi.

Ukočeno je malo klimnuo glavom. „Izvinjavam se.“

„Popišaj se ti na svoje izvinjenje, družo“, prasnu ona. „Samo me pusti da se malo naspavam.“

Kejt Fernival

Aleksej iskosa pogleda u Pokova i skoro prasnu u smeh. Taj veliki bradati vo stajao je tamo širom razjapljenih usta, sa onim jednim zdravim okom bez imalo srama koncentrisanim na blede polumesece koji su na izložbi. Iz grla mu izleteše neki slabašni zvuci gundanja.

Ženi je bilo dosta svega. Njene tamne obrve se podigoše, ona se zalet napred i podbode kozaka u stomak debelim prstom, ne jednom nego tri puta. Popkov se smesta prenuo, naslonivši se na suprotan zid kao da je proboden kundakom puške, a Aleksej iskoristi priliku da odšeta niz hodnik bez ijedne reči. Trebalo mu je malo mira. Malo tišine. Trebalo mu je da razmisli. Dragi, milostivi bože, zaštititi me od ludila ovih seljaka.

3

„Diši, ljubavi moja, diši.“

Bio je to glas Čang Anloa i odjekivao je u Lidijinoj glavi snažno i jasno kao zvono sa hrama u Đunčou.

„Ne hvataj zalogaje vazduha kao što pas hvata mrvice. Moraš naučiti da dišeš sa istom koncentracijom s kakvom si naučila da hodaš.“

Nasmešila se, sama u svojoj sobi, istresla novčiće na krevet i skočila na noge da bi istegla kičmu i izdigla rebra iz pognutog položaja. Polako je udahnula, kao da vuče dugačak namot pecaroške niti onako kako ju je on učio, toliko duboko i toliko glatko da joj je koža zabridela dok ju je oživljavala ta navala kiseonika.

„Kao što i sama pomisao na tebe, Čang Anlo, oživljava mene.“

Nije imala pojma da će biti ovako. Ovako teško. Biti razdvojena od njega, ne znati gde je, pa čak ni da li je živ. Bez bilo kakvih vesti. Prošlo je pet meseci i jedanaest dana. Ovoga. Ove agonije. Znala je da će biti teško, ali ne i da će biti ovako... nepodnošljivo. Da će zaboraviti da razmišlja, da diše, da bude. Kako i dalje može biti Lidija Ivanova kad je sve što beše najbolje u njoj ostalo s njim tamo u Kini?

Čang joj je spasao život. To se desilo u živopisnom drevnom gradu Đunčou na širokim otvorenim ravnica severne Kine. U jednoj uličici našla se zarobljena između nekog starca koji joj se kao pijavica zakačio za ručni zglobov i jedne obojene dame; njih dvoje su nameravali da je otmu, ali Čang je doleteo kroz vazduh kao crnokosi zmaj. I nakon toga, ona mu je potpuno pripadala. Bilo je to jednostavno tako. Uprkos besu i suzama